

Institute for Research
& Planning in Higher Education

Higher Education Letter

Print ISSN: 2008-4617

National Organization
for Educational Testing

Ranking and Measuring the Effect of Barriers and Research Problems in the Field of Humanities on Scientific Productions from the Perspective of Faculty Members

Shahnaz Khademizadeh¹ , Zeinab Mohammadi² , Fatemeh Bohlool³

1. Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran; (Corresponding Author), Email: s.khademi@scu.ac.ir
2. PhD student of Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. Email: Z-mohammadi@stu.scu.ac.ir
3. MA Student of Information Management, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. Email: f.bohlool1364@yahoo.com

Article Info

ABSTRACT

Article Type:

Research Article

Received

Received in revised form

Accepted

Published online

Objective: The present research was conducted with the aim of ranking and measuring the effect of barriers and research problems in the field of humanities on scientific productions from the perspective of faculty members.

Research method: The current research is a descriptive survey in terms of applied purpose. The statistical population of this research included all the faculty members of Shahid Chamran University of Ahvaz, and 137 people were selected as the research sample by simple random method. The questionnaire of Khademizadeh et al. (2021) was used to collect data. Research data were analyzed using SPSS version 22 software and Smart PIs software.

Results: Based on the results of this research, from the point of view of faculty members of Shahid Chamran University of Ahvaz in the field of human sciences, infrastructural and environmental barriers (0.906) have the most impact among other components, followed by educational barriers. cultural and social (0.85); organizational-management obstacles (0.847); Intrinsic obstacles (0.738) and individual obstacles (0.637). Among the individual barriers to research (the most important factor is weakness in English language skills), among the inherent barriers to research (the most important factor is the small investment of governments and the private sector for research in the field of humanities), among the organizational and managerial barriers (the most important factor is the lack of incentive policies in against the scientific productions of faculty members), it was among the infrastructural and environmental obstacles (the most important factors of the contractionary policies of the governments and the lack of research funds) and among the educational, cultural and social obstacles (the most important factors are the lack of group work culture and promotion of individualism).

Conclusion: Based on the results of the research, infrastructural and environmental barriers play a more important role in the field of human sciences. Based on this, paying attention to research obstacles to increase scientific production and especially removing infrastructural and environmental obstacles requires the special attention of managers, especially university research managers, so that the process of scientific production in this field can be corrected and accelerated.

Keywords: inherent barriers, individual barriers, organizational-management barriers, infrastructural-environmental barriers, educational, cultural-social barriers, faculty members

Cite this article: Khademizadeh, Shahnaz; Mohammadi, Zeinab; Bohlool, Fatemeh (2024). Ranking and measuring the effect of barriers and research problems in the field of humanities on scientific productions from the perspective of faculty members. *Higher Education Letter*, 14 (54): 1-18. DOI: 10.22034/HEL.2024.2018665.1937

© The Author(s). Publisher: Institute for Research & Planning in Higher Education & National Organization of Educational Testing

رتبه‌بندی و سنجش اثر موانع و مشکلات پژوهشی حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیأت علمی

شهناز خادمی‌زاده^۱، زینب محمدی^۲، فاطمه بهلول^۳

۱. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران؛ (نویسنده مسئول)، رایانامه: s.khademi@scu.ac.ir
۲. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه: Z-mohammadi@stu.scu.ac.ir
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت اطلاعات، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه: f.bohlool1364@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: پژوهش حاضر با هدف رتبه‌بندی و سنجش اثر موانع و مشکلات پژوهشی حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیأت علمی انجام شد.
دریافت: اصلاح: پذیرش: انتشار:	روش پژوهش: تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی، و از نوع توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی اعضای هیأت علمی حوزه علوم انسانی دانشگاه شهید چمران اهواز بوده که ۱۳۷ نفر به روش تصادفی ساده به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه خادمی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰) استفاده شد. داده‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و نرم‌افزار Smart PLS تحلیل شدند.
	یافته‌ها: براساس نتایج این پژوهش از بین موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در حوزه علوم انسانی، موانع زیرساختی و محیطی (۰/۹۰۶) از بیشترین تأثیر در بین سایر مؤلفه‌ها برخوردار است و بعد از آن به ترتیب موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی (۰/۸۵)؛ موانع سازمانی - مدیریتی (۰/۸۴۷)؛ موانع ذاتی (۰/۷۳۸) و موانع فردی (۰/۶۳۷) بودند. در بین موانع فردی پژوهش (مهم‌ترین عامل ضعف در مهارت‌های زبان انگلیسی)، در بین موانع ذاتی پژوهش (مهم‌ترین عامل سرمایه‌گذاری اندک دولت‌ها و بخش خصوصی برای پژوهش در حوزه علوم انسانی)، در بین موانع سازمانی و مدیریتی (مهم‌ترین عامل نبود سیاست‌های تشویقی در مقابل تولیدات علمی اعضای هیأت علمی)، در بین موانع زیرساختی و محیطی (مهم‌ترین عامل مؤلفه‌های سیاست‌های انقباضی دولت‌ها و کمبود بودجه پژوهشی) و در بین موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی (مهم‌ترین عامل فقدان فرهنگ کار گروهی و ترویج فردگرایی) بود.
	نتیجه‌گیری: براساس نتایج پژوهش از بین موانع مختلف زیرساختی و محیطی نقش پر اهمیت‌تری در حوزه علوم انسانی دارند. بر این اساس توجه به موانع پژوهشی برای افزایش تولیدات علمی و خصوصاً برطرف نمودن موانع زیرساختی و محیطی نیازمند توجه خاص مدیران بالاخص مدیران پژوهشی دانشگاه را می‌طلبد تا بتوان از این طریق روند تولیدات علمی در این حوزه اصلاح و تسریع گردد.
	کلیدواژه‌ها: موانع ذاتی، موانع فردی، موانع سازمانی- مدیریتی، موانع زیر ساختی- محیطی، موانع آموزشی، فرهنگی- اجتماعی، اعضای هیأت علمی

استناد: خادمی‌زاده، شهناز؛ محمدی، زینب؛ و بهلول، فاطمه (۱۴۰۳). رتبه‌بندی و سنجش اثر موانع و مشکلات پژوهشی حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه

اعضای هیأت علمی. نامه آموزش عالی، ۱۴(۵۶)، ۱-۱۸ صفحه. DOI: 10.22034/HEL.2024.2018665.1937

مقدمه

توجه به تولید علم به‌عنوان یکی از پیش‌نیازهای اصلی توسعه و پیشرفت کشور، در دو دهه اخیر اهمیت بیشتری نزد خبرگان پیدا کرده است؛ به نحوی که در اسناد بالادستی کشور به‌ویژه برنامه‌های توسعه، به افزایش تولید علم و ارتقاء جایگاه علمی کشور در رتبه‌بندی‌های جهان توجه زیادی شده است. علاوه بر این، برای اطمینان از روند صحیح و صعودی تولید علم، نقشه جامع علمی کشور تدوین و در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید (قاسمی و امامی‌میبدی، ۱۳۹۴). در این میان نقش گروه‌های علوم انسانی در کارهای تحقیقاتی از ارزش و اهمیت والایی برخوردار است، تا حدی که آن را پیش شرط توسعه عنوان کرده‌اند (حسینی و شهبایی، ۱۳۹۷). براساس نظر بسیاری از صاحب‌نظران توسعه، علوم انسانی رابطه بهتری با مفهوم توسعه و پیشرفت دارند؛ زیرا مبانی فکری و چارچوب‌های نظریه توسعه یافتگی برپایه این علوم استوار است؛ این در حالی است که گزارش‌های موجود نشان می‌دهند وضعیت تولید در حوزه‌های علوم انسانی چندان رضایت‌بخش نیست و این علوم در دانشگاه‌های کشور در دوره پس از انقلاب نسبت به پیش از آن دچار پسرفت شده است به نحوی که از نظر تولید علم در رشته‌های علوم انسانی، ایران در میان کشورهای منطقه خاورمیانه در رتبه‌های آخر قرار گرفته است (قاسمی و امامی‌میبدی، ۱۳۹۴).

با توجه به این که توسعه و گسترش علوم انسانی نقش راهبردی در توسعه و پیشرفت دانش و فن‌آوری جوامع مختلف دارد؛ همین نکته ضرورت جست و جو عوامل تسهیل‌کننده و موانع بازدارنده رشد و بالندگی علوم انسانی را مورد تأکید قرار می‌دهد (سنگی، مجاهدی، نبوی و حجازی، ۱۳۹۸). در این میان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به‌عنوان بالاترین مرکز اندیشه‌ورزی و تولید علم جامعه، با حضور و فعالیت اندیشمندان متفکران، دانش‌پژوهان و دانشجویان، در اعتلای علمی و جهت‌بخشیدن به حرکت‌های فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه نقش اساسی دارند. دانشگاه به‌عنوان اولین پایگاه تولید و انتقال دانش، نقش اساسی خود را در دو زمینه تولید (پژوهش) و انتقال علم (آموزش) و کاربرد آن (خدمات اجتماعی) ایفا می‌کند (بوداکی، عباس‌زاده، بنی‌فاطمه و علیزاده اقدام، ۱۳۹۹).

تولید علم و دانش در ایران بر عهده سیستم دانشگاهی (اعضای هیئت علمی و دانش‌آموختگان) است. اعضای هیئت علمی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های انسانی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، نقش مهمی در اعتباربخشی و افزایش کیفیت این مراکز دارند. اگرچه عوامل زیادی بیانگر کیفیت مؤسسات آموزش عالی است، اما اعضای هیئت علمی، بالاترین نقش را در تعیین سطح کیفیت آموزشی دارا هستند. سرمایه‌گذاری منطقی در این زمینه، اعضای هیئت علمی را قادر می‌سازد که عملکرد بهتری در حوزه آموزش، پژوهش و خدمات داشته باشند (گاردنر^۱، ۲۰۲۲). لذا انجام فعالیت‌های پژوهشی در حوزه علوم انسانی توسط اعضای هیئت علمی که بتوانند به نیازهای اساسی جامعه پاسخ دهند، نیازمند ایجاد بستر و شرایط مناسب بیرونی و درونی است که ضرورت دارد مورد توجه قرار گیرد. در این میان دانشگاه شهید چمران اهواز به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های معتبر کشور که سابقه طولانی در عرصه آموزش و پژوهش دارد باید در راستای افزایش بهره‌وری اعضای هیئت علمی گروه‌های علوم انسانی خود بیش از پیش به ایجاد بستر مناسب در حوزه پژوهش بپردازند.

با توجه به اهمیت تولید علمی در توسعه و رشد علمی که به دنبال خود توسعه همه جانبه کشور از جمله توسعه و رشد اقتصادی را نیز به همراه دارد و با توجه به نقش بسزای اعضای هیئت علمی کشور در افزایش تولید علمی، انجام این پژوهش که بر فرایند تولید علمی و عوامل تأثیرگذار بر توسعه و بهبود این فرایند تأکید دارد و استفاده از نتایج و اطلاعات آن می‌تواند چراغ راهنمایی باشد برای مسئولان و دست‌اندرکاران سیاست‌های علمی کشور که در پی آشنایی هر چه بیشتر با این فرایند و از میان برداشتن موانع و مشکلات این فرایند هستند. از سوی دیگر با توجه به نقش مهم دانشگاه‌هایی همچون دانشگاه شهید چمران اهواز در تولید علم و رتبه‌بندی جهانی دانشگاه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی گروه‌های علوم انسانی در تولیدات پژوهشی این دانشگاه ضروری به نظر می‌رسد که موانع بازدارنده تولیدات علمی گروه‌های علوم انسانی در دانشگاه مذکور مورد مطالعه قرار گیرد. لذا پژوهش حاضر جهت رتبه‌بندی و سنجش اثر موانع پژوهشی حوزه علوم انسانی از نظر متوالیان این حوزه یعنی اعضای هیئت علمی در دانشگاه شهید چمران اهواز انجام شد. این پژوهش در صدد پاسخگویی به پرسش‌های زیر است:

۱. مهم‌ترین موانع ذاتی پژوهش حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز کدامند؟
۲. مهم‌ترین موانع فردی پژوهش حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز کدامند؟
۲. مهم‌ترین موانع سازمانی - مدیریتی پژوهش حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز کدامند؟
۴. مهم‌ترین موانع زیرساختی - محیطی پژوهش حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز کدامند؟

¹. Gardner

۵. مهم‌ترین موانع آموزشی، فرهنگی، اجتماعی پژوهش حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز کدامند؟

۶. از میان موانع و مشکلات پژوهشی حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز، کدام مورد (موانع ذاتی حوزه علوم انسانی، موانع فردی، موانع سازمانی-مدیریتی، موانع زیرساختی محیطی و موانع آموزشی فرهنگی-اجتماعی) بیشتر تأثیرگذاری را دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تولیدات علمی یکی از مقوله‌های مهم و یکی از شاخص‌های اصلی توسعه علمی هر کشوری است که دستیابی به آن، هدف اصلی جوامع علمی را تشکیل می‌دهد. به عبارت دیگر، تولید علم است که یک کشور را برای رقابت در سطح بین‌المللی و بازارهای جهانی مطرح می‌کند و اهمیت آن بر کسی پوشیده نیست. از آنجا که پژوهش از پایه‌های اساسی توسعه علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جوامع به حساب می‌آید، تصور پیشرفت و توسعه بدون توجه به پژوهش امری دور از ذهن به نظر می‌رسد (میرغفارزاده، نظری و متذکر، ۱۳۹۱). یکی از راه‌های توسعه و پیشرفت هر کشور، اهمیت دادن به امر پژوهش و افزایش فعالیت‌های پژوهشی و خصوصاً افزایش انگیزه‌ی اساتید و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی جهت انجام پژوهش‌های علمی است. پژوهش جزء جدایی‌ناپذیر توسعه علم محسوب می‌شود و در این بین دانشگاه‌ها به عنوان یکی از شاخص‌ترین پشتوانه‌های علمی هر کشور نقش اساسی در تولید علم دارند. در واقع، یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در رشد و توسعه دانشگاه‌ها، منوط به افزایش تولیدات علمی اعضای هیأت علمی است که می‌تواند دانشگاه‌ها را در مسیر توسعه علمی قرار دهد. اعضاء هیأت علمی دانشگاه رسالتی خاص و نقش اساسی در ترقی دانشگاه‌ها دارند. فعالیت‌های پژوهشی و انتشار آن برای آنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و عملاً شهرت و اعتبار یک دانشکده یا دانشگاه بستگی به کارایی آن‌ها دارد. در دانشگاه‌های آمریکا این موضوع را در قالب طنزآمیز چاپ کردن یا مردن بیان می‌کنند (بهروان، ۱۳۸۲). به طور خاص توجه به بعد کیفی تولید علم کشور در چند سال اخیر بسیار پر اهمیت است، به طوری که در سال ۲۰۱۹ میلادی که سهم تولید علم کشور در دنیا حدود دو درصد بوده است و سهم تولید علم برتر و یا کیفیت تولید علم حدود ۳/۵ درصد رسیده است. ضمناً سهم ایران از کل تولید علم در سال ۲۰۱۹ در کشورهای منطقه حدود ۲۹ درصد و در کشورهای جهان اسلام حدود ۲۰ درصد می‌باشد (پایگاه جهان علوم اسلام، ۱۳۹۹). طبق گزارش خبرگزاری مهر در سطح ملی حوزه مهندسی ۳۰ درصد، علوم پایه با ۲۸ درصد، پزشکی و سلامت با ۲۰ درصد و کشاورزی و محیط زیست با ۱۴ تولیدات علمی درصد کشور را به خود اختصاص داده است. اما در حوزه‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی شرایط خیلی ضعیف است. در سطح بین‌المللی تقریباً ۲ درصد علوم انسانی و هنر از تولیدات علمی سهم دارند. ایران این وضعیت حدود ۰/۵ درصد از علوم انسانی و هنر است. در نتیجه با مقایسه با وضعیت جهانی، جمهوری اسلامی ایران در حوزه علوم انسانی و هنر یک چهارم میزان تولیدات علمی دنیا را تولید می‌کند (خبرگزاری مهر، ۱۴۰۲).

یکی از وظایف و یا اهداف آموزش عالی در همه کشورها انجام پژوهش است. در کشورهای پیشرفته اصولاً دانشگاه را نهادی اجتماعی می‌دانند که مهم‌ترین شاخص آن پژوهش می‌باشد. بر اساس داده‌های موجود، تولید علمی در کشور ما، چه از لحاظ کمی و چه از لحاظ کیفی، با استانداردهای جهانی، فاصله زیادی دارد. در واقع می‌توان گفت که تولید و پژوهش علمی آن‌گونه که باید در کشور نهادینه نشده است، و از بازدهی و کارایی لازم برخوردار نیست. ما در این زمینه شاهد پویایی علمی زیادی نخواهیم بود (منصوری، ۱۴۰۱). شمار تولیدات علمی داخلی، از جمله نشریات و مقالات علمی پژوهشی، در مقایسه با کشورهای توسعه یافته بسیار اندک است و یا بیشتر آنان محدود به رشته‌های خاصی هستند (رضادوست، نواح و ادیب‌زاده، ۱۳۹۶). بی‌تردید در چنین شرایطی که، به منظور فاصله بین کشورها شاخص‌های علمی - تحقیقاتی مورد تأکید قرار می‌گیرند مؤسسات آموزش عالی بیش از هر زمان دیگری برای تولید علم و توسعه علمی کشور تحت فشار قرار خواهند گرفت. برای حضور در دنیای رقابتی و پایدار ماندن در عرصه تولید و کاهش فشارهای خارجی برای ارائه نوآوری‌ها، دانشگاه‌ها هیأت علمی خود را بیش از پیش وادار به افزایش پژوهش می‌کنند (شهبازی، ۱۳۹۹). دانشگاه نقشی حیاتی در ایجاد و انتقال دانش از نسلی به نسل دیگر ایفا می‌کند. بنابراین، تحقیق نیز همانند آموزش، باید جزء جدانشدنی فرهنگ دانشگاه درآید و دانشگاه‌ها باید با خروج از جزایر محدود آموزشی و ایفای نقش هدایت‌کنندگان علمی و کاربردی، مسیر تحولات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و توسعه را به کنترل خود درآورند (کریمیان، صباغیان و صدیق‌پور، ۱۳۹۰).

اهمیت شاخص تولید علمی در کمی کردن فعالیت علمی است که از این راه می‌توان به تصویری عینی از فعالیت علمی در یک مؤسسه تحقیقاتی یا در یک نهاد علمی در یک کشور دست یافت. هر چند که محققین مختلف نظرات متفاوتی را در مورد ارزیابی تولید علمی ارائه دادند، اما تقریباً در این موارد هم‌رأی هستند که تولید علمی را از طریق تعداد مقالات علمی انتشار یافته توسط فرد دانشمند و یا تعداد امتیازات یا حقوق ثبت شده می‌توان سنجید. اهمیت و کیفیت مقالات نیز از طریق فراوانی ارجاعات به آن مقالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. البته می‌توان رتبه‌بندی‌هایی نیز از مقالات و تولیدات علمی

به عمل آورد که معمولاً از طریق رتبه‌بندی توسط خود شخص، همکاران، گروه منتخبی از افراد طراز اول سازمان، سرپرستان مستقیم و در حد وسط رئیس سازمان تحقیقاتی صورت می‌گیرد (رضادوست و همکاران، ۱۳۹۶).

تعمیم‌پذیری یا قابلیت به کارگیری یافته‌های پژوهشی مطالعات مربوط به حوزه علوم انسانی و اجتماعی در موقعیت خاص با توجه به ظرافت‌ها، پیچیدگی و راز و رمزهای مطرح در این عرصه که همه نشأت گرفته از پیچیدگی‌های موجود انسان است از جمله مسائلی است که مورد توجه صاحب‌نظران این حوزه قرار گرفته است. برخی معتقد به تعمیم‌پذیری مطلق یافته‌های پژوهش‌های علمی و آکادمیک، همچون یافته‌های مطالعات انجام‌گرفته در حوزه‌های علوم طبیعی و تجربی هستند. برخی دیگر معتقدند قابلیت تعمیم، توهمی بیش نبوده و اعتبار نتایج این مطالعات حداکثر در حد مطالعات موردی است. از طرف دیگر شناخت انسان و موقعیت‌های انسانی را نمی‌توان تحت انقیاد قانون‌مندی‌های عام و فراگیر به اصطلاح علمی در آورد. ادعای شناخت، کنترل، پیش‌گویی و تبیین موقعیت‌های انسانی به پشتوانه قوانین عام و برخوردار از تعمیم‌پذیری عام با واقعیت وجودی آدمی سازگار نیست (مهرمحمدی، ۱۳۷۹). مانع بنیادین در دستیابی پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی به اثربخشی در جامعه، عدم به‌کارگیری تعریفی مناسب از انتقال دانش برای نتایج علوم انسانی و اجتماعی می‌باشد. تعاریف و ساختارهای انتقال دانش در حال حاضر در دانشگاه‌ها و ویژگی‌های نتایج تحقیقات در این حوزه‌ها هماهنگ نبوده و همچنین مشوق‌ها و حمایت‌های معناداری را ارائه نمی‌دهند (گلحسینی، حسینی و حسن زاده، ۱۴۰۰). به علاوه در مطالعات متعدد، پایین بودن سطح کمی و کیفی تحقیقات آموزشی، عدم وجود جو مناسب تحقیق، نامناسب بودن وضعیت بودجه‌بندی تحقیقات، وضعیت انتشار، تأثیر نتایج تحقیق و برقراری ارتباط در جامعه پژوهشی به‌عنوان محدودیت‌های موجود در راه توسعه و تکامل فعالیت‌های پژوهشی نیز اشاره شده است. به نظر می‌رسد حوزه علوم انسانی از نظر انجام پژوهش در انزوای بیشتری قرار گرفته باشد. چرا که پژوهشگر علوم انسانی آگاهانه یا ناخودآگاه تحت تأثیر ارزش‌ها و مطلوب‌های خویش است و محقق نمی‌تواند بی‌طرف باشد و به ناچار پیش‌بینی‌های وی آمیخته با ارزش‌هایش است. از طرف دیگر، پدیده انسانی ثابت نمی‌ماند و متغیرهای آن قابل کنترل و ثابت نگه داشتن نیست. زیرا هنگامی که یک محقق علوم انسانی وقوع رخدادی را پیش‌بینی کرد، دیگران بی‌تفاوت نخواهند ماند، بلکه از خود عکس‌العمل نشان می‌دهند و نفس پیش‌بینی، واکنش افراد را بر می‌انگیزد و ممکن است در اثر تلاش‌های آنان روند تحقق تغییرات مورد انتظار مختل شود. انسان سیب نیست که فیزیکدان سقوط آن را از درخت نظاره‌گر باشد. بلکه انسان، فعال است. بنابراین، ضعف در پژوهش‌های علوم انسانی صرف‌نظر از تکرارناپذیر بودن حوادث، به یکتایی آن‌ها و سرشت دوگانه و دو بعدی انسان، یعنی بعد جسمی و مادی و بعد روحی و ذهنی او یا به عبارت دیگر به عامل اختیار و اراده بر می‌گردد.

با توجه به اهمیت و حساسیت بالندگی حوزه‌های علوم انسانی و اثرات بنیادی آن در تعالی و تباهی هر جامعه‌ای بررسی موانع و چالش‌های موجود بر سر راه عملکرد بهینه و به‌ویژه تولید علم ضرورتی انکارناپذیر است. همچنین مرز بین جوامع توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته تا حد زیادی به میزان توسعه علمی آن جامعه بستگی دارد (قربانخانی و صالحی، ۱۳۹۸). لذا، ریشه‌یابی موانع پژوهش در این حوزه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. تحقیقاتی که در چند سال اخیر راجع به موانع فراروی پژوهش اعضای هیئت علمی گروه‌های علوم انسانی دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی انجام شده بر وجود مشکلات و مسائل تأثیرگذار در مسیر فعالیت پژوهشی صحنه گذاشته است.

گوراگین، شانکار، و ویلسون^۱ (۲۰۲۳) در پژوهشی نشان دادند که ۸۷ درصد تولیدات علمی توسط نویسندگان کشورهای با درآمد بالا منتشر شده است و تنها ۸ درصد از کشورهای کم درآمد و بقیه مربوط به کشورهای با درآمد متوسط هستند. از نظر ریبان و دلای^۲ (۲۰۱۹) موانع فردی و شخصی، موانع درون‌دانشگاهی و برون‌دانشگاهی از جمله موانع پژوهش اعضای هیئت علمی می‌باشد. مجله‌های معتبر بین‌المللی، عدم تسلط به زبان‌های خارجی به‌عنوان یکی از توانمندی‌های پژوهشی در ارائه فعالیت‌های تحقیقاتی است. سولو، کنداگور، کوسگی، توتیتوک، و چلانگات^۳ (۲۰۱۲) در پژوهش خود دریافتند ارتباط بین قابلیت دسترسی به هزینه‌های تحقیقات، میزان زمان اختصاص داده شده به تحقیقات، کیفیت تحقیقات و محیط تحقیقات با بهره‌وری پژوهشی دانشگاه‌ها ارتباط تأثیرگذاری دارد. مامیسیشویلی و راسر^۴ (۲۰۱۰) با انجام تحقیقی در دانشگاه‌های پژوهشی ایالات متحده آمریکا نشان دادند که آن دسته از اعضای هیئت علمی که به صورت بین‌المللی فعالیت می‌کنند نسبت به سایر اعضای هیئت علمی

1. Guragain, Shankar, & Wilson

2. Ryan & Daly

3. Sulo, Kendagor, Kosgei, Tuitoek, & Chelangat

4. Mamiseishvili & Rosser

در امور پژوهشی دارای بهره‌وری بالاتری هستند. یافته‌های سوماتی پالا، سیربادانا و پاتل^۱ (۲۰۰۴) نشان می‌دهد یکی از دلایل ناچیز بودن سهم مقالات چاپ شده کشورهای غیرانگلیسی، زبان آن است. نتایج تحقیق هاینز و هاینز^۲ (۱۹۹۸) حاکی از آن است که کمبود امکانات و تجهیزات، مقررات دست و پاگیر اداری، عدم اعتقاد مدیران به سودمندی پژوهش، مسئله‌کاری زیاد، عدم دسترسی به منابع اطلاعاتی، عدم وجود بودجه مناسب، مراحل دشوار و طولانی دریافت بودجه طرح‌های پژوهشی، پایین بودن میزان حق‌التحقیق، کمی انگیزه و دارا نبودن مهارت‌های پژوهشی از جمله موانع انجام پژوهش، از نگاه پژوهشگران است و از جمله عوامل کاهش انگیزه نیز می‌توان سیاست‌های غلط عدم تأمین نیازهای مالی و سوء مدیریت را نام برد. ترسلی، قاسم زاده علیشاهی و یارمحمدزاده (۱۴۰۱) در پژوهشی نشان دادند که مدل موانع و چالش‌های تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی شناسایی شده دارای چهار بعد اصلی موانع و چالش‌های فردی، موانع و چالش‌های سازمانی، موانع و چالش‌های ملی و موانع و چالش‌های فراملی می‌باشد. آن‌ها بر این باورند که موانع فردی از سه مؤلفه (انگیزه کم اعضای هیأت علمی برای داشتن تعاملات بین‌المللی، تسلط ناکافی اعضای هیأت علمی به یک‌زبان بین‌المللی و ضعف توانایی‌ها و مهارت‌های علمی-پژوهشی اعضای هیأت علمی)، موانع سازمانی از چهار مؤلفه (حمایت ناکافی ساختار دانشگاه از تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی، حمایت ناکافی فرهنگ دانشگاه از تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی، حمایت ناکافی مالی دانشگاه از تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی و ضعف نیروی انسانی متخصص در بخش‌های مختلف سازمان)، موانع سازمانی از سه مؤلفه (فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و علمی) و موانع فراملی از دو مؤلفه (سیاسی و تحریم‌های بین‌المللی) تشکیل شده است. سلیمی (۱۴۰۰) به بررسی موانع انجام پژوهش در حوزه علوم انسانی بطور عام و رشته مدیریت آموزش بطور ویژه پرداخت که نتایج آن نشان داد بومی نبودن رشته مدیریت آموزش، فاصله بین تئوری و عمل، تمایلات پژوهشگر، ماهیت پژوهش، عوامل مادی، عوامل انگیزشی و عوامل مدیریتی از جمله موانع پژوهش در حوزه علوم انسانی بخصوص رشته مدیریت آموزشی به حساب می‌آیند. صمیعی (۱۳۹۹) در پژوهشی موانع و مشکلات تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی را مورد بررسی قرار داد و دریافت که عوامل بازدارنده از نظر اعضای هیأت علمی در سه بعد فردی، درون دانشگاهی و برون دانشگاهی هستند که در موانع فردی و شخصی ناآشنایی با راهبردهای جستجو دروب، در موانع درون دانشگاهی، آزمایشگاه‌های تخصصی در رشته‌های موجود دانشکده و در موانع برون دانشگاهی عدم چاپ مقالات در نشریات بین‌المللی به دلیل تحریم بیشترین بارعاملی را به خود اختصاص دادند. با شناسایی گویه‌های مهم و مرتبط با هر کدام از عوامل (فردی و شخصی، درون دانشگاهی و برون دانشگاهی) و تأیید تحلیل عاملی، سه شاخص عمده کمبود مهارت‌های فناورانه و پژوهشی، فقدان جایگاه پژوهشی مناسب در سطح کشور و ضعف ساختار پژوهشی در دانشگاه، به‌عنوان موانع و مشکلات تولیدات علمی و پژوهشی اعضای هیأت علمی شناسایی شدند. سنگی و همکاران (۱۳۹۸) نیز در پژوهشی نقش عوامل فرهنگی را در توسعه نیافتگی علوم انسانی مورد توجه قرار داد نتایج این مطالعه نشان داد فرهنگ خودنمایی، نگاه فرودستانه به علوم انسانی، و عدم تبیین و نقش جایگاه علوم انسانی در توسعه کشور از مهم‌ترین موانع فرهنگی در توسعه علوم انسانی در ایران است. همچنین، حمدی‌پور، رازقی و مرادی (۱۳۹۸) در پژوهشی به شناسایی عوامل موثر در توانمندسازی دانشی اعضای هیأت علمی علوم انسانی دانشگاه تبریز پرداختند که نتایج تحلیل عوامل نشان داد که شش مانع اصلی (موانع روان شناختی، فردی، ارتباطی، فرایندی، سازمانی، نوآوری و فناوری) به ترتیب مهم‌ترین چالش‌های توانمندسازی دانشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌های علوم انسانی هستند. یافته‌های قربانخانی و صالحی (۱۳۹۸) نشان داد موانع فرهنگی و اجتماعی، موانع اقتصادی، موانع ارتباطی، موانع فردی، موانع مرتبط با امکانات و موانع مرتبط با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی از جمله موانع خلق دانش در حوزه علوم انسانی هستند. طبق یافته‌های محمدزاده و صالحی (۱۳۹۵) بخش قابل ملاحظه‌ای از افت نشاط و پویایی علمی در علوم انسانی ناشی از نگاه قالبی و غیرمتناسب با ماهیت این علوم بوده است. یافته‌های قاسمی و امامی‌میبدی (۱۳۹۴) نشان داد ضعف کاربرد علم، سیاست‌زدگی و عدم تأمین استقلال جامعه علمی، ضعف کیفی-علمی، نواقص دیوانی و تصمیم‌گیری، موانع فرهنگی، ماهیت علوم انسانی، مشکلات کلان و ساختاری، نواقص درون دانشگاهی، ضعف تعامل بین‌المللی، ضعف نشر و ضعف بودجه از جمله موانع توسعه علوم انسانی از دیدگاه خبرگان هستند. نتایج پژوهش نوری (۱۳۹۳) نشان داد که از نظر اعضای هیأت علمی مهم‌ترین موانع تولیدات گروه‌های علوم انسانی موانع فرهنگی، سیاسی-اجتماعی، اقتصادی سخت‌افزاری، ساختاری و مدیریتی است، که در این میان موانع اقتصادی سخت‌افزاری بالاترین تأثیر و موانع ساختاری و مدیریتی کمترین تأثیر را داشته‌اند. همچنین، ایمان و کلاته‌ساداتی (۱۳۹۱) در پژوهش خود به آسیب‌شناسی روش‌های توسعه علوم انسانی در ایران پرداخته و به مواردی نظیر فقدان مبانی معرفتی مشخص و مبتنی بر جهان‌بینی اسلامی، ضعف نظریه‌پردازی و ایجاد نوعی از توسعه معرفت

1. Sumathipala, Siribaddana, & Patel

2. Haynes & Haines

علمی که عمدتاً مشکل مدار است تا مسئله محور و در نهایت این که این نوع توسعه معرفت، عمدتاً برون‌زا است تا درون‌زا، به‌عنوان عمده‌ترین کاستی‌ها در توسعه علوم انسانی در ایران اشاره نموده است. طبق یافته‌های حسین‌پور (۱۳۹۱) عوامل بازدارنده انجام پژوهش از نظر اعضای هیئت علمی رشته‌های علوم انسانی به ترتیب مسائل و مشکلات شخصی اعضای هیئت علمی، ضوابط دست و پاگیر اداری، ضعف مدیریتی و سیاست‌گذاری، مشکلات اقتصادی، کمبود امکانات پژوهشی، موانع توانمندسازی اعضای هیئت علمی و نهایتاً مسائل اجتماعی هستند. نتایج بررسی مطالعات در زمینه موانع انجام فعالیت‌های پژوهشی و تولید علم در حوزه علوم انسانی ایران نشان می‌دهد موانع متعددی در این حوزه وجود دارد که مستلزم شناسایی و اقدام در جهت رفع آن‌هاست. با توجه به نقش تحقیقات در تولید علم و فناوری، شناسایی تنگناها و موانع انجام فعالیت‌های پژوهشی در بین اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است، به عبارت دیگر، برای رسیدن به شرایط مطلوب تحقیق و پژوهش، شناخت وضع موجود و رفع تنگناهای این امر ضرورت دارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از نوع توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق عبارت است از کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ که در مجموع ۲۱۱ نفر می‌باشند. نمونه آماری پژوهش با استفاده از فرمول کوکران ۱۳۷ نفر محاسبه شده است که به روش تصادفی ساده در پژوهش مشارکت داده شدند.

ابزار پژوهش

در این پژوهش بر اساس مؤلفه‌های استخراج‌شده از طرح پژوهشی خادمی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰) با عنوان "بررسی عوامل و موانع انجام پژوهش در بین اعضای هیات علمی گروه‌های آموزشی علوم انسانی دانشگاه شهید چمران اهواز" استفاده شد. این پرسشنامه ۵۳ سؤال و شامل مؤلفه‌های موانع فردی، موانع ذاتی علوم انسانی، موانع سازمانی - مدیریتی، موانع زیر ساختی - محیطی و موانع آموزشی، فرهنگی - اجتماعی می‌باشد. به‌منظور سنجش مؤلفه‌های اساسی تحقیق از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از خیلی زیاد تا خیلی کم) استفاده شد که به‌صورت قراردادی به آن‌ها وزن‌های ۱ تا ۵ تعلق می‌گیرد. به‌منظور تعیین روایی صوری، پرسشنامه‌ها قبل از توزیع توسط ۸ نفر از اساتید گروه‌های علوم انسانی دانشگاه شهید چمران اهواز به دور از ایرادات ویرایشی، شکلی، املائی تدوین گردید و نظرات آن‌ها در پرسشنامه اعمال شد. روایی سازه پرسشنامه از طریق ضریب همبستگی پیرسون محاسبه گردید. این پرسشنامه به‌طور تصادفی در میان ۳۰ نفر از اعضای هیئت علمی گروه‌های علوم انسانی دانشگاه شهید چمران اهواز توزیع گردید که بر این اساس ضریب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای متغیر موانع ذاتی علوم انسانی، موانع فردی، موانع سازمانی - مدیریتی، موانع زیر ساختی - محیطی و موانع آموزشی، فرهنگی - اجتماعی به‌ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۵، ۰/۸۸، ۰/۸۳ و ۰/۸۳ محاسبه شد و کل پرسشنامه با ضریب ۰/۹۴ به‌دست آمد.

به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده، از دو روش آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (آزمون فریدمن و تحلیل مسیر) استفاده شده است. داده‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ و نرم‌افزار Smart PIs تحلیل شد.

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های توصیفی پژوهش بر اساس متغیر جنسیت از بین شرکت‌کنندگان در پژوهش ۷۹/۶ درصد مرد و ۲۰/۴ درصد اعضای هیئت علمی زن هستند. از نظر رتبه علمی مشارکت‌کنندگان در پژوهش ۸ درصد مشارکت‌کنندگان دارای رتبه علمی استادی؛ ۲۷/۷ درصد دارای رتبه دانشجویی؛ ۶۰/۶ درصد دارای رتبه استادیاری و ۳/۶ درصد مربی بودند. بررسی توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی مشارکت‌کننده در این پژوهش از نظر سابقه کار نشان داد که ۵۶/۲ درصد از مشارکت‌کنندگان دارای سابقه تا ۱۰ سال؛ ۳۵ درصد بین ۱۱ تا ۲۰ سال؛ ۵/۸ درصد بین ۲۱ تا ۳۰ سال و ۲/۹ درصد دارای سابقه بالای ۳۱ سال داشتند.

برای مشخص شدن مهم‌ترین موانع پژوهش در حوزه علوم انسانی (موانع ذاتی حوزه علوم انسانی، موانع فردی، موانع سازمانی-مدیریتی، موانع زیرساختی محیطی و موانع آموزشی فرهنگی-اجتماعی) از دیدگاه اعضای هیئت علمی گروه‌های علوم انسانی دانشگاه شهید چمران اهواز با توجه به نرمال بودن داده‌ها از آزمون فریدمن استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. رتبه‌بندی میزان اهمیت مولفه‌های موانع پژوهش در حوزه علوم انسانی

سطح معناداری	درجه آزادی	میان دو	رتبه	میانگین رتبه	انحراف استاندارد	رتبه	شاخص‌ها
۰/۰۰۱	۸	۱۵۰/۶۶	۷	۴/۵۲	۱/۲۲	۳/۲۶	عدم آشنایی با تعاریف، مفاهیم و روش‌های پژوهش براساس استانداردهای بین‌المللی
			۹	۳/۶۸	۰/۹۸	۳/۰۷	نداشتن تخصص موضوعی در یک حوزه
			۵	۵/۱۹	۱/۲۶	۳/۴۵	ضعف در مهارت‌های جستجو، گردآوری و تحلیل اطلاعات
			۲	۵/۸۰	۱/۱۳	۳/۸۲	به حاشیه راندن اخلاق پژوهشی
			۶	۴/۶۸	۱/۳۷	۳/۳۶	ضعف حرفه‌ای در نگارش علمی
			۳	۵/۵۴	۰/۸۷	۳/۸۲	نداشتن خط مشی روشن تحقیقاتی و عدم گرایش به تخصص‌گرایی اعضای هیئت علمی
			۱	۶/۲۶	۰/۹۲	۴	ضعف در مهارت‌های زبان انگلیسی
			۴	۵/۵۰	۰/۷۹	۳/۶۶	فعالیت‌های خارج از شرح وظایف
۰/۰۰۱	۶	۱۸۵	۷	۲/۹۲	۱/۲۸	۲/۵۳	بین رشته‌ای بودن
			۲	۴/۳۹	۱/۲۰	۳/۴۹	غیر ملموس بودن نتایج تحقیقات علوم انسانی و اثرگذاری در دراز مدت
			۶	۳/۰۷	۱/۰۲	۲/۸۵	همپوشانی مقالات مستخرج از پایان نامه‌ها با دلیل ماهیت رشته‌ها
			۴	۴/۱۵	۱/۰۱	۳/۲۸	تأثیرپذیری بیشتر علوم انسانی از باورها و تحولات سیاسی جامعه
			۱	۵/۵۶	۰/۷۸	۴/۱۵	سرمایه گذاری اندک دولت‌ها و بخش خصوصی برای پژوهش در حوزه علوم انسانی
			۵	۳/۶۹	۰/۸۶	۳/۱۸	نبود شاخص‌های سنجش علمی دقیق
			۳	۴/۲۱	۱/۰۹	۳/۵۴	سخت بودن مسیر تالیف و چاپ مقالات در مجلات معتبر بین‌المللی
۰/۰۰۱	۹	۱۱۵/۳۳	۳	۶/۲۷	۰/۷۱	۴/۱۴	فقدان باور پژوهشی و بی‌اعتقادی مسئولان
			۱۰	۴/۴۹	۱	۳/۶۱	بوروکراسی حاکم بر ساختار پژوهشی دانشگاه
			۹	۴/۸۴	۱/۰۴	۳/۶۵	وجود مشکلات حقوقی
			۷	۵/۰۵	۰/۹۳	۳/۷۹	سیاست‌گذاری معاونت پژوهشی
			۶	۵/۲۷	۰/۹۹	۳/۸۱	نبود ساختاری روشن برای مقابله با تولیدات غیر متعارف علمی در دانشگاه
			۱	۶/۷۷	۰/۹۲	۴/۲۷	نبود سیاست‌های تشویقی در مقابل تولیدات علمی اعضای هیئت علمی
			۵	۵/۴۵	۰/۹۸	۳/۸۱	عدم تفکیک رشته‌های علوم انسانی از سایر رشته‌ها در تدوین استانداردهای ارتقاء
			۴	۵/۵۷	۱/۰۱	۳/۸۳	وجود ساختارهای معیوب در انتصاب مدیران پژوهشی
			۸	۵	۰/۸۴	۳/۷۷	دخالت عوامل بیرونی و درونی بی ربط با حوزه پژوهش در دانشگاه‌ها
			۲	۶/۲۸	۰/۸۷	۴/۱۲	آیین‌نامه‌های ارتقاء اساتید و توجه به کمیت و تعداد تولیدات علمی
۰/۰۰۱	۱۴	۲۵۳/۴۹	۷	۸/۳۳	۰/۸۰	۳/۸۱	عدم وجود سیستم جذب آزاد دانشجوی دکتری در دانشگاه شهید چمران اهواز
			۸	۷/۸۲	۰/۹۳	۳/۷۴	تعمیق شکاف علمی و فنی میان ایران و جهان
			۱	۱۰/۴۱	۰/۷۰	۴/۲۰	سیاست‌های انقباضی دولت‌ها و کمبود بودجه پژوهشی

جدول ۱. رتبه‌بندی میزان اهمیت مولفه‌های موانع پژوهش در حوزه علوم انسانی

شاخص‌ها	رتبه	میانگین رتبه	انحراف استاندارد	رتبه	رتبه دو	درجه آزادی	سطح معناداری
سخت‌گیری بیش از حد و حذف بسیاری از فرصت‌های مطالعاتی	۲	۱۰/۲۱	۰/۷۴	۴/۲۰	۱۱	۰/۰۰۱	
	۵	۹/۰۱	۱/۰۲	۳/۸۵			
	۱۰	۷/۴۹	۱/۱۲	۳/۵۸			
	۱۲	۶/۹۳	۱/۱۲	۳/۴۳			
	۱۱	۷/۳۰	۰/۸۳	۳/۵۸			
	۱۵	۶/۶۲	۱/۰۷	۳/۵۰			
	۱۴	۶/۷۷	۱/۰۳	۳/۴۲			
	۹	۷/۸۰	۱/۰۴	۳/۶۲			
	۶	۸/۵۰	۱/۰۳	۳/۸۲			
	۳	۹/۸۲	۰/۷۷	۴/۱۱			
	۴	۹/۱۶	۱/۰۲	۳/۳۳			
	۱۳	۶/۸۳	۱/۱۳	۳/۴۱			
	عدم تأمین فضای مناسب تحقیق	۳	۷/۵۷	۱/۰۱۴			
۱		۸/۰۳	۱/۰۴۱	۴/۱۱			
۸		۶/۰۳	۱/۱۰۵	۳/۵۶			
۱۱		۵/۲۸	۱/۱۰۴	۳/۴۷			
۹		۵/۵۹	۰/۸۸	۳/۲۸			
۱۲		۵/۰۹	۰/۹۱	۳/۸۸			
۴		۷/۰۴	۰/۹۴	۳/۸۱			
۵		۶/۸۰	۱/۰۸	۳/۹۶			
۲		۷/۷۴	۱/۲۰	۳/۳۰			
۱۰		۵/۳۲	۱/۱۰	۳/۸۳			
۷		۶/۷۴	۰/۹۱	۳/۷۱			
۶		۶/۷۸	۱/۱۰۲	۳/۸۳			

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود در زمینه موانع فردی پژوهش، ضعف در مهارت‌های زبان انگلیسی (۶/۲۶) اعضای هیئت علمی در رتبه نخست قرار دارد و مؤلفه‌هایی چون به حاشیه راندن اخلاق پژوهشی (۵/۸۰)؛ نداشتن خط‌مشی روشن تحقیقاتی و عدم گرایش به تخصص‌گرایی اعضای هیئت علمی (۵/۵۴)؛ فعالیت‌های خارج از شرح وظایف (۵/۵۰) در رتبه‌های بعدی قرار دارند و میزان ضریب کندال هم بیانگر وجود توافق بین مشارکت‌کنندگان است. آزمون فریدمن حاکی از متفاوت بودن تأثیر این عوامل در سطح معنی‌داری کمتر $p \leq 0/001$ می‌باشد.

همچنین براساس نتایج جدول ۱ در خصوص موانع ذاتی پژوهش در حوزه علوم انسانی نتایج پژوهش نشان می‌دهد، سرمایه‌گذاری اندک دولت‌ها و بخش خصوصی برای پژوهش در حوزه علوم انسانی (۵/۵۶) و غیرملموس بودن نتایج تحقیقات علوم انسانی و اثرگذاری در دراز مدت (۴/۳۹) از بین

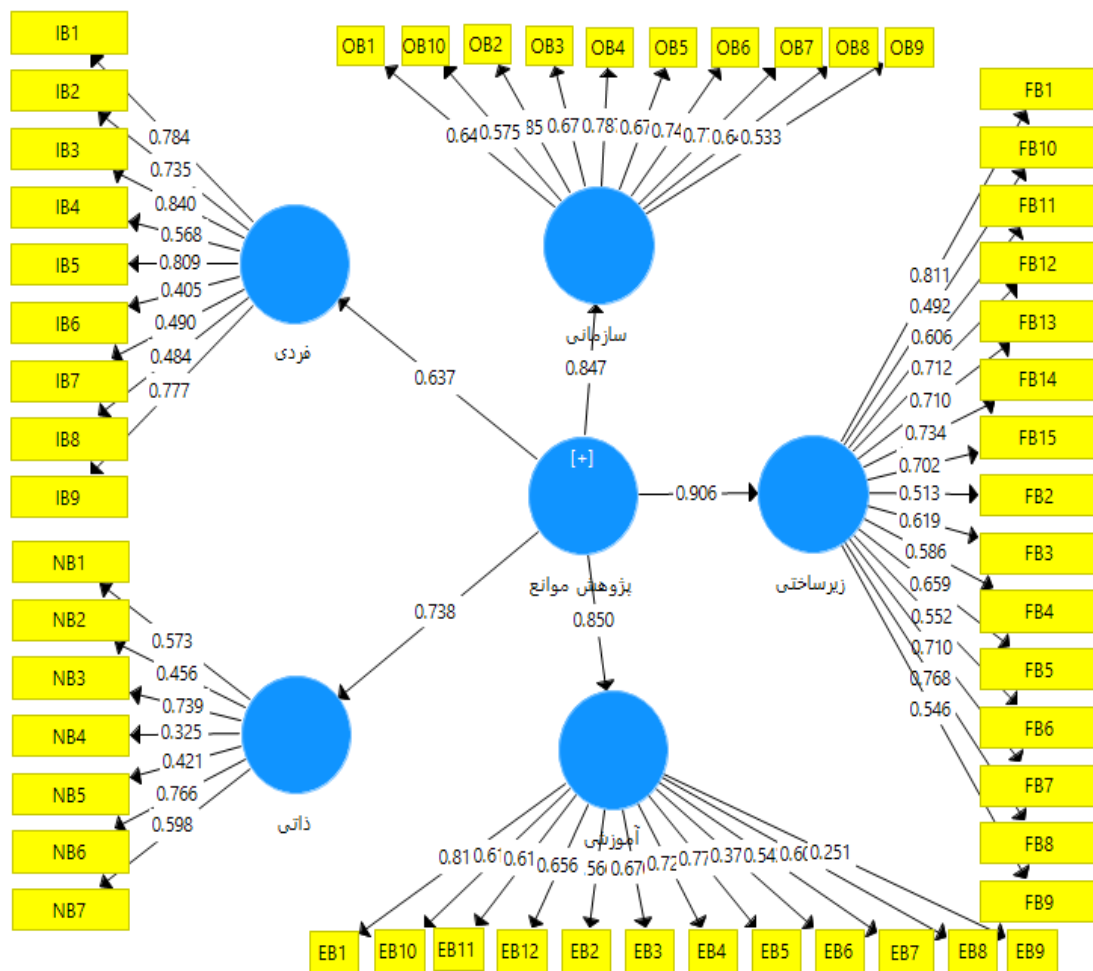
مؤلفه‌ها اهمیت بیشتری از دیدگاه اعضای هیئت علمی رشته‌های علوم انسانی دارند. آزمون فریدمن حاکی از متفاوت بودن تأثیر این عوامل در سطح معنی‌داری کمتر $p \leq 0/001$ می‌باشد.

به‌علاوه براساس نتایج جدول ۱ در بین موانع سازمانی و مدیریتی نبود سیاست‌های تشویقی در مقابل تولیدات علمی اعضای هیئت علمی (۶/۷۷)؛ آیین‌نامه‌های ارتقاء اساتید و توجه به کمیّت و تعداد تولیدات علمی (۶/۲۸) و فقدان باور پژوهشی و بی‌اعتقادی مسئولان (۶/۲۷) بیشترین اهمیت را در بین موانع ذکر شده دارد. آزمون فریدمن حاکی از متفاوت بودن تأثیر این عوامل در سطح معنی‌داری کمتر $p \leq 0/001$ می‌باشد.

علاوه بر این نتایج جدول ۱ در بین موانع زیرساختی و محیطی مؤلفه‌های سیاست‌های انقباضی دولت‌ها و کمبود بودجه پژوهشی (۱۰/۴۱)، سخت‌گیری بیش از حد و حذف بسیاری از فرصت‌های مطالعاتی (۱۰/۲۱) و کمبود امکانات فنی، آزمایشگاهی و تکنولوژیکی (۹/۸۲) بیشترین اهمیت را در بین مؤلفه‌های این بخش دارند. آزمون فریدمن حاکی از متفاوت بودن تأثیر این عوامل در سطح معنی‌داری کمتر $p \leq 0/001$ می‌باشد.

همین‌طور براساس نتایج جدول ۱ در بخش موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی مؤلفه فقدان فرهنگ کار گروهی و ترویج فردگرایی (۸/۰۳) بیشترین اهمیت را در بین مؤلفه‌های این بخش به خود اختصاص داده است. این در حالی است که فعالیت گروه‌های فشار در دانشگاه برای تصدی طرح‌های پژوهشی (۷/۷۴) و فقدان ترویج علم و ایجاد فرهنگ تقاضا برای پژوهش در جامعه (۷/۵۷) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. آزمون فریدمن حاکی از متفاوت بودن تأثیر این عوامل در سطح معنی‌داری کمتر $p \leq 0/001$ می‌باشد.

برای سنجش اثر هر کدام از موانع پژوهشی (موانع ذاتی حوزه علوم انسانی، موانع فردی، موانع سازمانی-مدیریتی، موانع زیرساختی محیطی و موانع آموزشی فرهنگی- اجتماعی) از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز از مدل تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS مورد آزمون قرار گرفته است.

شکل ۱. ضرایب تأثیر هر یک از شاخص‌ها بر موانع پژوهشی

جدول ۲. ضرایب مسیر، T.Value و سطح معناداری اثرات هر یک از موانع پژوهشی در حوزه علوم انسانی

سطح معناداری	T.Value	ضریب مسیر	متغیرها
۰/۰۰۱	۲۷/۸	۰/۷۳۸	موانع ذاتی
۰/۰۰۱	۱۱/۳۹	۰/۶۳۷	موانع فردی
۰/۰۰۱	۵۲/۸	۰/۸۴۷	موانع سازمانی - مدیریتی
۰/۰۰۱	۷۴/۶	۰/۹۰۶	موانع زیرساختی و محیطی
۰/۰۰۱	۴۰/۹	۰/۸۵	موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی

نتایج مدل ۱ نشان می‌دهد از بین موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در حوزه علوم انسانی موانع زیر ساختی و محیطی (۰/۹۰۶) بیشترین تأثیر را در بین سایر مؤلفه‌ها داراست و بعد از آن به ترتیب موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی (۰/۸۵)؛ موانع سازمانی - مدیریتی (۰/۸۴۷)؛ موانع ذاتی (۰/۷۳۸) و موانع فردی (۰/۶۳۷) قرار دارند و سطح معناداری به دست آمده و همچنین مقدار T.Value نشان‌دهنده معنادار بودن تأثیرات است.

بحث

پژوهش حاضر با هدف رتبه‌بندی و سنجش اثر موانع و مشکلات پژوهشی حوزه علوم انسانی بر تولیدات علمی از دیدگاه اعضای هیأت علمی انجام شد. در پژوهش حاضر مهم‌ترین موانع فردی پژوهش در حوزه علوم انسانی را ضعف در مهارت‌های زبان انگلیسی (رتبه اول)، به حاشیه راندن اخلاق پژوهشی (رتبه دوم)، و نداشتن خطمشی روشن تحقیقاتی و عدم گرایش به تخصص‌گرایی اعضای هیأت علمی (رتبه سوم) شناسایی شده است. نتایج این پژوهش با یافته‌های پژوهش ترسلی و همکاران (۱۴۰۱)؛ ریبان و دلای (۲۰۱۹)؛ مامیسیویلی و راسر (۲۰۱۰)، حسینی‌پور (۱۳۹۰)؛ ایمان و کلانته‌ساداتی (۱۳۹۱)؛ قربانخانی و صالحی (۱۳۹۸)؛ حمدی‌پور و همکاران (۱۳۹۸)؛ صمیعی (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت ضعف در مهارت‌های زبان انگلیسی در بین اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها نقش مؤثری در ارتباط با دانشگاه‌های خارجی و استفاده از دستاوردهای بین‌المللی در رشته‌های علوم انسانی دارد. اعضای هیأت علمی و دانشجویان رشته‌های علوم انسانی اغلب مهارت‌های انگلیسی پایینی دارند و از این در انجام پژوهش‌های خود اغلب از استناددهی به مقالات و منابع خارجی با مشکل روبرو هستند و در این بین ترجیح می‌دهند از منابع ترجمه شده داخلی و یا منابع اصیل داخلی استفاده کنند و این ضعف می‌تواند یکی از دلایل کاهش رشد علمی و رقابت پذیری تولیدات دانشگاه در محیط بین‌المللی باشد (سوماتی پالا و همکاران، ۲۰۰۴). ترسلی و همکاران (۱۴۰۱) ضعف در مهارت‌های زبان انگلیسی را یکی از موانع عمده برای مقاله‌نویسی به زبان انگلیسی و سخنرانی‌های بین‌المللی اساتید عنوان کرده است. در این بین دانشگاه‌ها می‌توانند از طریق ظرفیت‌های موجود مانند دانشجویان دکتری و ارشد زبان‌های خارجه دوره‌هایی را جهت توانمندسازی اساتید حوزه علوم انسانی برگزار کنند. این در حالی است که تعداد مقالات چاپ شده به زبان انگلیسی در رشته‌های فنی بسیار بیشتر از رشته‌های علوم انسانی است. هر چند عوامل متعددی در این زمینه نقش دارد ولی نقش مهارت‌های زبان انگلیسی در این زمینه پررنگ‌تر است. همچنین اخلاق در پژوهش یکی از مقولات پرکاربرد است و تا زمانی که اخلاق پژوهشگری در تحقیق رعایت نشود، مشکلات همچنان به قوت خود باقی خواهند ماند (ثابت، فیلی، پویا و مجیدی^۱، ۲۰۱۸) چرا که پژوهش، اگر به درستی هدایت نشود و در مسیر توسعه معنوی و رشد اخلاق نباشد، عامل تخریب و نابودی خواهد شد. از آنجا که پژوهشگران با تولیدات علمی، خود در محیط پیرامون دخل و تصرف می‌نمایند، آشنایی آن‌ها با اصول اخلاق در پژوهش الزامیست (بالفی دماوندی، ضامنی و تقوایی یزدی، ۱۳۹۸). اخلاق پژوهشی از جمله مواردی است که در سال‌های اخیر با رعایت حقوق معنوی آثار، ارائه پژوهش‌های اصیل و پرهیز از سرقت علمی گره خورده است. اخلاق در پژوهش از جمله مواردی است که می‌تواند در تولیدات علمی با کیفیت نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد. گذشته از این نداشتن خطمشی روشن تحقیقاتی در بین اعضای هیأت علمی و گروه‌های آموزشی از جمله موانع پژوهشی برای رسیدن به سطح کیفیت مناسب تولیدات علمی است. نبود یا توجه اندک به سیاست‌های پژوهشی روشن منجر شده است تا گروه‌های آموزشی و اساتید خطمشی روشنی از مسیر علمی خود نداشته باشند و از این‌رو در جذب دانشجویان متناسب با علاقه‌مندی پژوهشی همسو نیز ضعف‌های زیادی دیده می‌شود. درگیر بودن اساتید با مسائل حاشیه‌ای در دانشگاه و عدم تناسب مناسب بین تعداد دانشجو و استاد و مسائلی از این قبیل موارد، انجام پژوهش‌های مناسب از سوی اعضای هیأت علمی حوزه علوم انسانی را با مشکلاتی روبرو کرده است به طوری که وقت کافی برای انجام پژوهش‌های با کیفیت اختصاص داده نمی‌شود. بنابراین شناسایی رفع این موانع فردی در میان اعضاء هیأت علمی از وظایف مسئولان دانشگاه است که لازم است مسئولان با برگزاری دوره‌های مختلف در جهت تقویت زبان انگلیسی اعضای هیأت علمی گام مهمی بردارند. به‌علاوه سیاست‌گذاری مناسب در جهت خطمشی روشن تحقیقاتی نیز برعهده مسئولان پژوهشی دانشگاه است. وجود راهنماها و دستورالعمل‌های مناسب و به‌روز مطابق با آخرین استانداردهای جهانی در خصوص پژوهش می‌تواند کمک شایانی به برطرف شدن این مشکل کند.

نتایج پژوهش در خصوص مهم‌ترین موانع ذاتی پژوهش در حوزه علوم انسانی نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری اندک دولت‌ها و بخش خصوصی برای پژوهش در حوزه علوم انسانی (رتبه اول)، غیرملموس بودن نتایج تحقیقات علوم انسانی و اثرگذاری در دراز مدت (رتبه دوم)، و سخت بودن مسیر تالیف و چاپ مقالات در مجلات معتبر بین‌المللی (رتبه سوم) اهمیت زیادی در این بخش به خود اختصاص داده است. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج پژوهش‌های سولو و همکاران (۲۰۱۲)؛ قربانخانی و صالحی (۱۳۹۸) و سگی و همکاران (۱۳۹۸) همسو می‌باشد. به‌طور کلی دولت‌ها و حتی بخش خصوصی در حوزه علوم انسانی سرمایه‌گذاری اندکی می‌کنند و شاید مهم‌ترین علت این ماجرا بلندمدت بودن آثار و نتایج سرمایه‌گذاری است و در مقابل تحقیقات فناورانه و عمرانی بیشترین سودآوری مالی را برای سرمایه‌گذاران دارد در حالی که تحقیقات حوزه علوم انسانی بیشتر برای اثرگذاری بر رویدادی است که بعد مادی آن بسیار کمتر از ابعاد فرهنگی و اجتماعی است. بنابراین ارتباط و مراجعه اعضای

^۱. Sabet, Fili, Poya, & Majidi

هیات علمی دانشگاه با دستگاه‌های تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر برای حل مسائشان می‌تواند در این زمینه کمک‌کننده باشد. باید این موضوع را نیز مدنظر گرفت که کمبود انگیزه و تشویق‌های مالی و پژوهشی از طرف دانشگاه برای اعضای هیات علمی سبب برای این ارتباط خود عاملی برای به وجود آمدن این مانع شده است. لذا اگر مسئولین با دادن امتیازات پژوهشی به اعضای هیات علمی می‌توانند سبب تشویق آنان به انجام ارتباط با دستگاه‌های دولتی و خصوصی شوند. و در نهایت متقاعد کردن دستگاه‌های اجرایی توسط اعضای هیات علمی سبب سرمایه‌گذاری این دستگاه‌های اجرایی در این حوزه خواهد شد. همچنین در کشورهای ایدئولوژیک مانند ایران، علوم انسانی در معرض چالش‌های بی‌شماری قرار دارد و به دلیل تفسیرپذیری این علم موافقان و مخالفان بسیاری در زمینه‌های مختلف پژوهشی وجود دارد که تولیدات پژوهشی را با چالش روبرو می‌سازد. موانع ذاتی علوم انسانی و اثرپذیری متغیرها از فرهنگ و ارزش‌های جامعه باعث شده است که چاپ مقالات در این حوزه‌ها با مشکلات زیادی روبرو باشد و اعضای هیات علمی این حوزه با وجود محدودیت‌های ذاتی این رشته مسیر سختی را در انجام پژوهش و چاپ آن طی می‌کنند. در بین موانع سازمانی و مدیریتی نبود سیاست‌های تشویقی در مقابل تولیدات علمی اعضای هیات علمی (رتبه اول)، آیین‌نامه‌های ارتقاء اساتید و توجه به کمیت و تعداد تولیدات علمی (رتبه دوم)، و فقدان باور پژوهشی و بی‌اعتقادی مسئولان (رتبه سوم) از جمله مهم‌ترین موانع پژوهشی در حوزه علوم انسانی است که در پژوهش‌های گذشته مانند پژوهش‌های رییان و دلای (۲۰۱۹)، سلیمی (۱۴۰۰)، صمیعی (۱۳۹۹)، قاسمی و امامی میبدی (۱۳۹۴)، محمدزاده و صالحی (۱۳۹۵) بر نقش عوامل سازمانی و مدیریتی تأکید فراوان شده است. سازمان‌های یادگیرنده و سرزنده انرژی مثبت زیادی را در جهت تولیدات با کیفیت علمی به اعضای آن سازمان تزریق می‌کنند و در این بین در دانشگاه‌ها نبود یک ساز و کار حمایتی و تشویقی در برابر کارهای علمی باکیفیت باعث شده است تا اعضای هیات علمی در برابر یک نا عدالتی قرار بگیرند و انگیزه خود برای انجام پژوهش‌های با کیفیت از دست بدهند. همچنین در کنار این نا عدالتی‌ها در دانشگاه ضوابط دست و پاگیر اداری برای اجرای طرح‌های پژوهشی و ضعف مدیریتی و سیاست‌گذاری‌های پژوهشی باعث شده است اساتید بیش از بازه زمانی انجام یک پژوهش بر کارهای اداری و تشریفات سازمانی زمان تلف کنند. وجود مشکلات حقوقی و سیاست‌گذاری معاونت پژوهشی دانشگاه نیز رشته‌های علوم انسانی را در زمینه تولیدات علمی در تنگنا قرار داده است و رقابت نه چندان سالمی را در زمینه ارتقاء اساتید ایجاد کرده است و در این زمینه نبود ساختاری روشن برای مقابله با تولیدات غیرمترافع علمی در دانشگاه به کیفیت تولیدات لطمه زیادی وارد می‌سازد. همچنین رشته‌های علوم انسانی همواره در معرض دخالت عوامل بیرونی و درونی بی‌ربط با حوزه پژوهش روبرو بودند و از این منظر هم می‌توان گفت این دخالت‌ها جریان تولید علم در این حوزه را با مشکل روبرو ساخته است.

در بین موانع زیرساختی و محیطی مؤلفه‌های سیاست‌های انقباضی دولت‌ها و کمبود بودجه پژوهشی (رتبه اول)، سخت‌گیری بیش از حد و حذف بسیاری از فرصت‌های مطالعاتی (رتبه دوم)، و کمبود امکانات فنی، آزمایشگاهی و تکنولوژیکی (رتبه سوم) از اهمیت بیشتری در این حوزه برخوردار هستند. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج پژوهش‌های گوراگین و همکاران (۲۰۲۳)، رییان و دلای (۲۰۱۹)، صمیعی (۱۳۹۹)، محمدزاده و صالحی (۱۳۹۵)، قاسمی و امامی میبدی (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. موانع زیر ساختی بدون شک نقش مهمی در تولیدات علمی دانشگاه‌ها دارد. کمبود بودجه یکی از مهم‌ترین موضوعاتی است که دانشگاه‌ها بسیار با آن دست به گریبانند. لذا با تخصیص اعتبارات مالی مناسب به این بخش در رفع این مانع می‌توان کمک شایانی نمود. به علاوه آیین‌نامه‌های مربوط به فرصت مطالعاتی با توجه عدم استفاده حداکثری اعضا هیات علمی از این فرصت بسیار کم است. در واقع فرصت مطالعاتی مأموریتی است که با هدف توسعه و تعمیق دانش تجربه و اعتلای مستمر سطح علمی اعضای هیات علمی دانشگاه، صورت می‌گیرد. لذا مسئولان زیربنا لازم است شرایط و آیین‌نامه را به شیوه‌ای تنظیم نمایند که افراد بیشتری از این امتیاز بهره‌گیرند. زیرا فرصت‌های مطالعاتی برای اعضا سبب افزایش میزان کارایی و بیشتر آن‌ها خواهد شد. این زیرساخت‌ها می‌تواند از زیرساخت‌های ارتباطی تا سخت‌افزار و نرم‌افزار، وجود فضای فیزیکی مناسب به همراه امکانات برای فعالیت علمی، نیروی انسانی توانمند همچون دانشجویان علاقمند و کارکنان تلاش‌گر و مدیریت حامی را شامل شود. در حالی که در رشته‌های علوم انسانی امکانات آزمایشگاهی و فنی محدودی وجود دارد و عدم کاربرد صحیح این امکانات تولیدات علمی از موانع پژوهشی در این حوزه است. تجاری‌سازی دانش در رشته‌های علوم انسانی به دلیل ارتباط نه چندان مناسب دانشگاه با محیط بیرون به سختی انجام می‌پذیرد و در این بین جامعه و صنعت اعتماد چندان کمی به تولیدات علمی دانشگاه‌ها ندارند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد در بخش موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی مؤلفه فقدان فرهنگ کار گروهی و ترویج فردگرایی (رتبه اول)، فعالیت گروه‌های فشار در دانشگاه برای تصدی طرح‌های پژوهشی (رتبه دوم)، و فقدان ترویج علم و ایجاد فرهنگ تقاضا برای پژوهش (رتبه سوم) در جامعه اهمیت زیادی نسبت به سایر موانع دارد. در پژوهش‌های پیشین نیز مانند سنگی و همکاران (۱۳۹۸) و صمیعی (۱۳۹۹) بر

نقش این عوامل در تولیدات علمی تأکید شده است. در حوزه پژوهش فردگرایی نسبت به کار تیمی در اولویت اکثر پژوهشگران ایرانی قرار دارد. اعتماد و رقابت‌پذیری سالم و احترام با مالکیت فکری افراد می‌تواند گرایش اعضای هیئت علمی به کارهای گروهی ارتقاء دهد. در سیستم آموزش ایران بیشتر بر آموزش تأکید شده است و تعداد واحدهای آموزشی در حوزه پژوهش پایین است. کمبود منابع آموزشی مرجع و کمبود کارگاه‌های آموزشی و سمینارهای تخصصی توانمندسازی اعضای هیئت علمی و دانشجویان را با چالش روبرو ساخته است. همچنین گروهی در دانشگاه به نام گروه فشار برای رسیدن به هدف‌های خود بر دیگران فشار می‌آورند تا بتوانند طرح‌های پژوهشی کلان را دریافت کنند. گروه‌های نفوذ، تشکیلاتی غیرسیاسی‌اند و به دنبال کسب قدرت در دولت نیز نیستند؛ بلکه بیرون از دولت بر آن فشار می‌آورند تا به امتیازهای مادی و غیرمادی دست یابند و خود دارند. برای منافع در این شرایط که رقابت بین اساتید برای ارتقاء افزایش پیدا کرده است؛ همچنین فشار مضاعف به دانشجویان برای نوشتن مقالات و تولیدات علمی بی‌کیفیت وارد می‌شود و در کنار این رویداد مؤسسات پژوهشی غیرقانونی در جامعه شکل گرفته است و منجر به رواج رفتارهایی چون پایان‌نامه‌نویسی و مقاله‌نویسی شده است.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج پژوهش بین تمامی موانع پژوهشی استخراج شده در این پژوهش و تولیدات علمی در حوزه علوم انسانی رابطه معنی‌داری وجود دارد و از بین موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در حوزه علوم انسانی موانع زیرساختی و محیطی بیشترین تأثیر را در بین سایر مؤلفه‌ها داراست و بعد از آن به ترتیب موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی، موانع سازمانی - مدیریتی، موانع ذاتی و موانع فردی قرار دارند. مهمترین زیرمؤلفه این بخش نیز کمبود بودجه پژوهشی بود. با نگاه اجمالی به بسیاری از این مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های آن می‌توان به این مسئله پی برد که خیلی از این موارد به علت همان کمبود بودجه رخ می‌دهند. لذا با وجود یک الگو و برنامه نظام‌مند، ساختار مناسب مدیریت جامع و نیز سیاست‌گذاری صحیح در دولت و دانشگاه می‌توان خیلی از این موانع را برطرف نمود. به علاوه، وجود امکانات و ایجاد فضای پر نشاط علمی توأم با امیدآفرینی و اعتماد به دانشگاه‌ها در حل مسائل عمده جامعه می‌تواند اثرات مثبتی را در کوتاه‌مدت و بلندمدت به همراه داشته باشد. با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود عوامل زیر ساختی در حوزه علوم انسانی مورد توجه مدیران پژوهشی دانشگاه قرار گیرد و از طریق تجهیز دانشکده‌های علوم انسانی و اختصاص اتاق‌های ویژه برای دانشجویان دکتری روند تولیدات علمی در این حوزه را اصلاح و تسریع کنند. با توجه به این که موانع آموزشی، فرهنگی و اجتماعی به‌عنوان مانع مهمی در روند پژوهشی دانشگاه محسوب می‌شود؛ لذا پیشنهاد می‌شود دوره‌ها و کارگاه‌های توانمندسازی اعضای هیئت علمی در حوزه پژوهش به جدیت تمام از سوی معاونت پژوهشی دانشگاه دنبال شود. ایجاد دفتر ارتباط با جامعه می‌تواند نقش مهمی در زمینه اعتلای رشته علوم انسانی در بین جامعه داشته باشد و ذهنیت منفی جامعه نسبت به اثربخشی تولیدات علمی در حوزه علوم انسانی را تغییر دهد. در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت اصلاح و رفع موانع پژوهشی در حوزه علوم انسانی نیازمند توجه چند بعدی به این عوامل و تغییر رویه سیاست‌گذاری در این خصوص از سوی متولیان امر است.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از تمامی اعضای محترم هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز که در انجام این پژوهش ما را یاری رسانند، تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Baleghi Damavandi, S., Zamani, F., & Taghvaei Yazdi, M. (2019). Place of research ethics in the health higher education system. *Clinical Excellence*, 9(1), 36-47. (in Persian)
- Behravan, H. (2008). The definition of research in the opinion of academic staff members and its relationship with the desire for various types of scientific activities. *Humanities and Social Sciences Quarterly*, 11, 63-37. (in Persian)
- Boudaghi, A., Abbaszadeh, M., Banifatemeh, H., & Aizadeh Aghdam, M. B. (2023). sociological study of the determinants of normalization of research misbehavior. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 26(3), 97-124. (in Persian)

- Gardner, S. K. (2022). Faculty learning and professional growth in the sabbatical leave. *Innovative Higher Education*, 47(3), 435-451.
- Ghasemi, A. A., & Emami Meibodi, R. (2016). The role and status of interdisciplinary studies in the development of the humanities in Iran. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 7(4), 1-19. (in Persian)
- Ghorbankhani, M., & Salehi, K. (2021). A phenomenological approach to the study of obstacles of creation of knowledge in humanities based on the perception and lived experience of the university elites and scholars. *Culture Strategy*, 13(52), 75-110. (in Persian)
- Golhasany, H., Hosseini, T., & Hassanzadeh, M. (2021). Challenges to Creating Impact in Humanities and Social Sciences in Iran: A Grounded Theory Analysis. *Sciences and Techniques of Information Management*, 7(2), 141-174. (in Persian)
- Guragain, A., Shankar, P. R., & Wilson, I. G. (2023). Publications in selected medical education journals according to the income status of the country of affiliation of the first author and the corresponding author. doi: 10.21203/rs.3.rs-3647173/v1
- Hamdipour, A., Zavaraqi, R., & Moradi, S. (2019). A Pathologic Study of Knowledge-based Empowering Challenges between Humanities Faculty Members of Tabriz University. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 11(2), 129-150. (in Persian)
- Haynes, B., & Haynes, A. (1998). Barriers and bridge to evidence based clinical practice. *British Medical Journal*, 317, 273-76.
- Hosseini, S. H., & Shahabi, R. (2018). Humanities in Iran: Current Status and Strategies to Promotion that with Use of SWOT Model. *Pizhuhish nāmah-i intiqādī-i mutūn va barnāmah hā-yi 'ulūm-i insāni (Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences)*, 18(1), 101-126. (in Persian)
- Hosseinpour, M. (2012). Research pathology of humanities faculty members. *Epistemological Studies of Islamic University*, 16 (1), 45-65. (in Persian)
- Iman, M. T., & Kalateh Sadati, A. (2012). Pathology of method of development of humanities in Iran. *Culture Strategy*, 5(19), 51-27. (in Persian)
- Islamic World Science Citation Center (ISC). (2019). Continuation of the movement of science production and scientific publications of the country in the world along with the growth of research quality. Retrieved from <https://isc.ac/fa/news/1432> Mehr news. (in Persian)
- Karimian, Z., Sabaghian, Z., & Sediqpour B. (2011). Examining the obstacles and challenges of research and science production in universities of medical sciences. *Iran's Higher Education*, 3(4), 35-63. (in Persian)
- Khademizadeh, S., Farajpahlou, A., & mohammadi, Z. (2021). Identifying and Ranking Factors Affecting Scientific Production (Case Study: Faculty Members of Shahid Chamran University of Ahvaz). *Journal of Studies in Library and Information Science*, doi: 10.22055/slis.2021.33855.1745 (in Persian)
- Khademizadeh, Sh., Mohammadi, Z., Sobhani Nesab, M. (2021). *Investigating the factors and barriers to conducting research among the academic staff members of the humanities educational groups of Shahid Chamran University of Ahvaz*. Ahvaz: Shahid Chamran University of Ahvaz. <https://edupsy.scu.ac.ir/~sh.khademizadeh>
- Mahmoud Mehromhammadi, M. (2000). *Essays in research in the field of education*. Tehran: Research Institute of Education and Training. (in Persian)
- Mamiseishvili, K., & Rosser, V. J. (2010). International and citizen faculty in the United States: An examination of their productivity at research universities. *Research in Higher Education*, 51(1), 88-107.

- Mansouri, H. (2022). *Basics of science and conceptual design of universities in Iran*. Tehran: Dibayeh Publications. (in Persian)
- Mehr News Agency (2023). 8 Percent share of scientific productions of "Humanities and Arts" and "Social Sciences". Retrieved from <https://www.mehrnews.com/news/5982549/>. (in Persian)
- Miri Ghaffarzadeh S. H, Nazari, H., & Motazakker, M. (2013). Obstacles to research activities: a survey of faculty member's view at urmia university of medical sciences in 2010. *Nursing and Midwifery Journal*, 10(6), 1-9. (in Persian)
- Mohammadzadeh, Z., & Salehi, K. (2016). Explanation of the phenomenon of scientific vitality and dynamism in scientific centers from perspective of academic elites: A study according to "phenomenology". *Strategy*, 25(2), 227-258. (in Persian)
- Nouri, H. (2014). *Examining the barriers to the production of local humanities in the fields of educational sciences from the perspective of academic staff members of Tehran universities*. Master theses, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran. (in Persian)
- Rezadoost, K., Navah, A., and Adibzadeh, A. (2017). Study on normative and organizational effective factors on level of scientific production of faculty members. Study case: Shaid Chamran University faculty members. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 9(20), 23-42. (in Persian)
- Ryan, J. C., & Daly, T. M. (2019). Barriers to innovation and knowledge generation: The challenges of conducting business and social research in an emerging country context. *Journal of Innovation & Knowledge*, 4(1), 47-54.
- Sabet, A., Fili, A., Poya, A., & Majidi, A. (2018). Providing a predicting model of ethics in research among students. *Ethics in science and Technology*, 12(4), 81-88.
- Salimi, S. (2021). *Examining the barriers to conducting research in the field of humanities with an emphasis on educational management*. The first national humanities and Islamic wisdom conference, Tehran. (in Persian)
- Samii, M. (2019). Examining the obstacles and problems of scientific production from the point of view of faculty members of Faculty of Psychology and Educational Sciences of Allameh Tabatabai University. *Epistemological Studies Quarterly in Islamic University*, 24(4), 481-499. (in Persian)
- Sangi, L., Mojahedi, M., Nabavi, A., & Hejazi, A. (2019).). Obstacles to Iran's scientific development in the field of humanities with an emphasis on the element of culture. *Political Studies*, 11(43), 47-68. (in Persian)
- Shahbazi, M. (2020). Investigating the Factors Affecting the Faculty Members' Science production: A Case Study of Isfahan Payame Noor University. *Socio-Cultural Strategy*, 9(1), 5-36. (in Persian)
- Sulo, T., Kendagor, R., Kosgei, D., Tuitoek, D., & Chelangat, S. (2012). Factors affecting research productivity in public universities of Kenya: The case of moi university, eldoret. *Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences*, 3(5), 475-484.
- Sumathipala, A., Siribaddana, S. & Patel, V. (2004). Under representation of developing countries in research literature Ethical issues arising from a survey of five leading medical journal. *BMC Medical Ethics*, 5(5), 6.
- Tarassoli, E., Ghasemzadeh Alishahi, A., & Yarmohammadzade, P. (2022). Identifying and presenting the model of barriers and challenges of international interactions of faculty members of Tabriz University. *Journal of Management and Planning In Educational System*, 15(2), 213-230. (in Persian)